

Számunk szerzői

Gabor S. Boritt	<i>történész, Polgárháborús Intézet, Gettysburg, USA</i>
Csikány Tamás	<i>hadtörténész, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest</i>
Csillag András	<i>történész, SZTE Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar, Szeged</i>
Dér Dezső	<i>egyetemi hallgató, ELTE Bölcsészettudományi Kar, Budapest</i>
Gebei Sándor	<i>történész, Eszterházy Károly Főiskola, Eger</i>
Hermann Róbert	<i>hadtörténész, Hadtörténeti Intézet, Budapest</i>
Homoki-Nagy Mária	<i>jogtörténész, SZTE Állam- és Jogtudományi Kar, Szeged</i>
Kőfalvi Tamás	<i>történész, SZTE Bölcsészettudományi Kar, Szeged</i>
Nagy István	<i>egyetemi hallgató, ELTE Bölcsészettudományi Kar, Budapest</i>
Pap József	<i>történész, Eszterházy Károly Főiskola, Eger</i>
Raab Renáta	<i>Ph.D ösztöndíjas, ELTE Bölcsészettudományi Kar, Budapest</i>
Szabados György	<i>történész, MTA-SZTE Magyar Medievisztikai Kutatócsoport, Szeged</i>
Szász Géza	<i>történész, SZTE Bölcsészettudományi Kar, Szeged</i>
Székely Melinda	<i>történész, SZTE Bölcsészettudományi Kar, Szeged</i>
Zachar József	<i>történész, Eszterházy Károly Főiskola, Eger</i>
Zakar Péter	<i>történész, SZTE Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar, Szeged</i>

A fordításokat CSILLAG ANDRÁS és NOVÁK GYÖRGY készítette.

CONTENTS

Essays

- SZÉKELY, MELINDA
Calamitas atrocissima (Teutoburg Forest, A. D. 9) 5
- CSIKÁNY, TAMÁS
Fatal victory (Lützen, November 16, 1632) 15
- ZACHAR, JÓZSEF
Hussar armies holding their ground in the birthplace of the
Danube Monarchy (Kolín, June 18, 1757) 29
- NAGY, ISTVÁN
The Battle of Austerlitz (December 2, 1805) 50
- HERMANN, RÓBERT
The Transdanubian campaign of Mór Perczel and the battle of
Mór (December 30, 1848) 80
- DÉR, DEZSÓ
The organization of the Northern Mobile Corps. Problems of
organization and military failures at the turn of 1848-1849 104

Workshop

- GEBEL, SÁNDOR
Russo-Turkish peace talks at Karlóca and in Constantinople
(1699–1700) 134
- RAÁB, RENÁTA
The Hungarian war of independence and the Danish public 155

Debate

- HOMOKI-NAGY, MÁRIA
Comments on Péter Banyó's essay entitled Inheritance of
Landed Property and Filial Quarter: An Attempt for Interpre-
tation of a Medieval Hungarian Legal Institution 189

Beyond the Borders

- Hungarian specialist of the American Civil War. Introducing
historian Gabor S. Boritt, Director of the Gettysburg Civil
War Institute (Interview by ANDRÁS CSILLAG) 194
- Bibliography of the books of Gabor S. Boritt 198

GABOR S. BORITI "And the War Came"? Abraham Lincoln And the Question of Individual Responsibility	199
---	-----

Reviews

"Forgotten" wars? (B. Szabó János – Somogyi Győző: <i>Elfeledett háborúk. Magyar- bizánci harcok a X–XIII. században. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1999. 120 old.</i>) SZABADOS, GYÖRGY	216
---	-----

Five hundred years' Hungarian history — a new look (1. Kristó Gyula: <i>A tizenegyedik század története</i> 182 old.; 2. Makk Ferenc: <i>A tizenkettedik század története</i> 223 old.; 3. Almási Tibor: <i>A tizenharmadik század története</i> 221 old.; 4. Bertényi Iván: <i>A ti- zennegyedik század története</i> 213 old.; 5. Draskóczy István: <i>A tizen- ötödik század története</i> 246 old. <i>Pannonica Kiadó, Budapest, 2000.</i>) KŐFALVI, TAMÁS	220
---	-----

Dashing integration — Hungarian emigrants in 18 th -century France (Ferenc Tóth: <i>Ascension sociale et identité nationale. Intégration de l'immigration hongroise dans la société française au cours du XVIIIe siècle (1692-1815). Nemzetközi Hungarológiai Központ, Budapest, 2000. 362 old.</i>) SZÁSZ, GÉZA	224
--	-----

"The wounded enemy praised them..." (Csikány Tamás: <i>Honvédtüzérség az 1848–49-es szabadságharcban. Segédkönyvek a hadtörténet tanulmányozásához. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2000. 189 old.</i>) PAP, JÓZSEF	230
--	-----

Confession of faith by a patriotic Jew from 1850 (Einhorn Ignác [Horn Ede]: <i>A forradalom és a zsidók Magyarorszá- gon. Budapest, 2000. 258 old.</i>) ZAKAR, PÉTER	235
---	-----

Authors	239
---------------	-----

Köszönjük mindazoknak,

akik személyi jövedelemadójuk 1%-át egyesületünk s így folyóiratunk számára ajánlották fel.

A befolyt 57 840 Ft-ot e számunk nyomdai előállításának költségeihez használtuk fel.

Előre is köszönjük azoknak, akik a következő évben is megtisztelnék bennünket bizalmukkal és támogatásukkal.

Adószámunk: 19079581-2-06.

Az AETAS történettudományi folyóirat. Megjelenik évente négy alkalommal. Kiadója az AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület. A lap főként történeti tárgyú tanulmányokat, forrásokat, kritikákat, ismertetéseket, interjúkat közöl, de szívesen fogad írásokat a társadalomtudományok más ágaiból is.

*

Az AETAS megjelenését döntően alapítványi támogatás teszi lehetővé. Az AETAS több vagy akár egy száma is megrendelhető a szerkesztőség címén.

A folyóirat előfizetési díja egy évre 1120 Ft.

A lap ára egy szám megrendelése esetén 280 Ft+postaköltség, könyvesboltban 350 Ft.

*

Az AETAS-t a szerkesztőség terjeszti. A lap megvásárolható:

Budapest: Magiszter Könyvesbolt, V. ker., Városház u. 1.; Balassi Könyvesbolt, II. ker., Margit utca 1-3.; Eötvös Könyvesbolt, V. ker., Kecskeméti u. 2.; Litea Kft., I. ker., Budavár, Hess A. tér 4.; Írók Boltja, Parnasszus Kft., Andrassy út 45.; Atlantisz Könyvesbolt, V. ker., Váci utca; ELTE BTK könyvtár, Piarista köz 1.; Osiris Könyvesbolt, V. ker., Veres Pálné u.

Szeged: Katedrális Bt.: Sík Sándor Könyvesbolt, Oskola u. 27., Könyv- és Jegyzetbolt, Dugonics tér 12.; Egyetemi könyvtár, Petőfi S. sgt.; JGYTF Kiadó Jegyzetbolt, Boldogasszony sgt. 6.; Tolkien Könyvesbolt, Kossuth L. sgt. 1.

Miskolc: Fókusz Könyvesbolt, Pátria üzletház;
Bibliofil Kft., Kazinczy Könyvesbolt, Széchenyi u. 33.
Pécs: JPTE Iskolaszövetkezet Könyvesbolt, Ifjúság út 6.
Szombathely: Berzsényi Dániel, Tanárképző Főiskola jegyzetboltja
Károli Gáspár tér

*

Kiadja az AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület

6701 Szeged, Pf. 1179.

Telefon:62/544-000/31-85

e-mail:aetas@jate.u-szeged.hu

<http://www.lib.jgytf.u-szeged.hu/aetas/>

Felelős kiadó: Deák Ágnes

Olvasószerkesztő: Benkes Réka

Szerkesztőségi titkár: Tóth Klára

Technikai szerkesztő: Petit Irodalmi Stúdió

A borítót tervezte: Szekeres Ferenc

Nyomdai munkálatok: OFFICINA Press Kft.

ISSN 0237-7934

Bolti ár: 370,- Ft

Előfizetőknek: 300,- Ft

Gusztáv Adolf szintén az egyetlen lehetséges jó megoldást választotta, az első adandó alkalommal megtámadta az ellenségét, és addig erőltette a rohamokat, amíg azok sikerre nem vezettek. Különösen igaz ez a jobbszárnyra, ahol kedvezőbbek voltak a terepviszonyok és legalábbis kezdetben az erőviszonyok is.

A harc hevességét és a felek elszántságát jól mutatja, hogy a két fél szinte mindent megtett a sikerért. Vezérek, alvezérek személyes vezetésével indultak a támadások és az ellentámadások, hullámzott a harc, hatalmas áldozatok árán születtek a sikerek.

A csatát végül a tudatosabb, jobban kiképzett és jól vezetett svéd sereg morális tartásával nyerte meg. Ez a tényező jelentette a siker döntő elemét. Mondhatjuk ezt akkor is, ha a harcászati fölény már a csata alatt megmutakozott. A svéd harcrend első vonala foglalkoztatta az egész császári sereget szinte az egész csata alatt, a gyalogsági közép második vonala csak a küzdelem utolsó, döntő szakaszában avatkozott be. A mozgékony, jól manőverező svéd dandárok szinte minden alkalommal eredményesebbek voltak a tercióknál.

Csikány Tamás tanulmányát a 15-28. oldalakon olvashatják.